

ОЛИЙ ТАЪЛИМ МУАССАСАЛАРИ ИҚТИДОРЛИ ТАЛАБАЛАРНИНГ ТАДҚИҚОТЧИЛИК САЛОҲИЯТИНИ МОҲИЯТИ

Джумагулов З.У.

п.ф.ф.д., (PhD) НукусДПИ,

Авезов Б. Д.

доцент, НукусДПИ

Назарбеков К.К.

катта ўқитувчи, НукусДПИ

Таянч сўзлар: инновация, ижодкорлик, ақл-заковат, креативлик, таълимни ахборотлаштириш.

Ключевые слова: инновации, творчество, интеллект, креативность, информатизация образования.

Key words: innovation, creativity, intelligence, creativity, informatization of education.

Олий таълим замонавий жамиятда муҳим рол ўйнайди. Ҳар қандай давлатнинг интеллектуал салоҳияти унинг таълим тизими томонидан яратилган бўлиб, у давлатнинг барқарор ва прогрессив ривожланишининг асосий ва ажралмас омили ҳисобланади. Фуқароларнинг таълим сифати иқтисодий ривожланиш имконияти ва жамият турмуш даражасини белгилайди, технологиялар ва замонавий бозор эса олий таълимни тақозо этади.

Барча даражадаги замонавий таълим амалда битта асосий мақсадга эга: инсонга ўзлари ва атрофларидаги дунё ҳақида билим бериш, бу билимлардан ўзлари ва жамият манфаати учун фойдаланиб яшашга ўргатиш, танлаган касбларида шахсий имкониятларни рўёбга чиқаришга ҳисса қўшиш. Шунга асосланиб, таълим олиш мақсад эмас, балки ҳаётда муҳимроқ, стратегик мақсадларга эришиш учун зарур бўлган воситадир.

Ўз навбатида, олий таълим механизмларидаги динамик ўзгаришлар мамлакатимиз ҳаётида амалга оширилаётган ислохотлар ва жамоатчилик фаолиятининг барча жабҳаларига қўйиладиган янги талаблар самарасидир. Бу эса, ўз навбатида, мутахассисларни тайёрлашга тизимли, интеграллашган

ёндашув асосида ўқув фаолиятини ташкил этиш муаммосини кескин кўтарилади. Бу мақсадга эришишнинг мураккаблиги ўқув материални нафақат репродуктив ўзлаштиришни, балки ўқувчи томонидан ҳам, ўқитувчилар томонидан ҳам креатив ёндашишни талаб этади. Шу сабабли бўлғуси ўқитувчиларни замонавий билимга эга бўлганлар сифатида тайёрлаш ва қайта тайёрлаш жараёнида уларнинг креатив салоҳиятини шакллантиришга катта аҳамият бериш зарур.

Илмий адабиётларни таҳлил қилиш шуни кўрсатадики, бугунги кунда «креативлик» атамаси одамлар онгида инсон шахсининг барча қимматли креатив ва интеллектуал компонентларини мужассамлаштирган, уни ижодкор деб аташга имкон берадиган ягона илмий таъриф ва талқинга эга эмас. Мавжуд устуворликларга мувофиқ, айрим муаллифлар креатив салоҳиятни мақсадга мувофиқ ривожлантириш мумкинлигини ҳисобга олиб, бу атамга кўпроқ амалий маъно беради. Гуманистик психологиянинг асосчиси Аброҳам Маслоу ижодни инсон табиатининг асосий хусусияти, ҳар бир инсонга туғилишдан берилган салоҳият, шунингдек, дунёни идрок этиш ёки ҳақиқат билан ўзаро таъсир қилишнинг махсус усули сифатида белгилайди. Бу таъриф асосида ижодни атрофдаги нарса ва ҳодисаларни янги, ўзгача истиқболда кўриш ва идрок этиш қобилияти ёки маҳорати сифатида таърифлаш мумкин.

Ю. М. Асадов фикрига кўра, креатив салоҳиятнинг энг қимматли хусусияти унинг инновациялар соҳасидаги юксак ролidir. Инновация, асосан, инсон ақл-заковатининг маҳсули бўлган интеллектуал қатор сифатида, креатив салоҳиятдан фойдаланишнинг энг тизимли ва кўринадиган натижасидир. Шунга кўра илмий ва технологик тараққиётнинг ривожланишига энг катта таъсир кўрсатувчи янгиликдир.

Абдуракҳманов Р. Б. ва б. креатив салоҳиятни касбий ёки ижодий фаолият доирасида ўзаро боғланган ва шахснинг ташқи муҳитдан келаётган билимлари ва ахборотлари асосида янги ғоя ва тушунчаларни ишлаб чиқиш қобилияти билан тавсифланадиган ақлий ва креатив воситалар мажмуаси сифатида тушунади. Шу билан бирга, «креатив салоҳият» атамасининг моҳиятини белгилаб, илмий адабиётларда «креатив» тушунчаси «ижод» тушунчаси билан узвий боғлиқлигини таъкидлаймиз. Иккала тушунча ҳам бир-бирига мос келади ва кўпинча синоним сифатида ишлатилади. Бунга сабаб «креатив» атамасининг келиб чиқишидир (лот.дан. *Creatio* - яратиш, инглиз тилида *Creativity* - ижодий салоҳият, ижодий қобилият). Кўриб турганимиздек, термин талқинида ижод унсури мавжуд. Шунинг учун ҳам «ижод» тушунчаси талқин қилинишидан олдин унинг таркибий қисмлари

«ижод» тушунчасининг таркибий қисмлари сифатида ўрганилган. Ўз навбатида ижод муаммолари узоқ вақт давомида ўқитувчилар, психологлар, файласуфлар ва бошқалар томонидан ўрганилган.

Файласуфлар ижодни сифат жиҳатидан янги моддий ва маънавий қадриятларни яратувчи инсон фаолияти жараёни сифатида талқин этадилар. Ижод турлари ижодий фаолият хусусияти билан белгиланади:

- ихтирочилик;
- бошқарувчилик;
- илмий;
- бадиий ва ҳоказо.

Психологик адабиётларда ижодни аниқлаш ва талқин қилишга турлича ёндашувлар мавжуд. Ижод инсон фаолияти ва мустақиллигининг маҳсулдор шакли сифатида янги, номаълум кашфиётнинг яратилиши сифатида қаралади. Г.Алтшуллернинг фикрига кўра, ижодкорлик мавжуд тажрибани қайта ташкил этиш ва янги билимлар бирикмаларини шакллантиришга асосланган янги билимларни ҳосил қилувчи фаолиятдир. У икки даражада намоён бўлади. Ижоднинг бир даражаси мавжуд билимлардан фойдаланиб, иккинчисида унинг қўлланиш доирасини кенгайтириш билан тавсифланади-объект ёки билим соҳасининг одатий кўринишини ўзгартирадиган мутлақо янги ёндашув яратилади. Психологик хусусият сифатида ижодкорликнинг моҳияти интеллектуал фаолият ва фаолият маҳсулотларига нисбатан сезгирликдан иборат. Тадқиқотимиз аспектида катта аҳамиятга эга бўлган Алтшуллер Г. нинг асосий ғояси ижодкорликни ўрнатиш, шунингдек, ҳар қандай фаолиятни ўрганиш мумкин, бундан ташқари, барча ижодий фаолиятни ўргатиш керак. Бу фикр Лернер И. томонидан ҳам қўллаб-қувватланган. Лернер И. Ишонадики, ижод уч йўналишлари қуйидаги томонидан ўқитилиши мумкин:

- ақлий операцияларда ўқитиш;
- ижодий фаолият тартибларида ўқитиш;
- ижодга қадрият муносабатини шакллантириш.

Пономарев Я. А. фикрига кўра шахс ўзига хослиги, ташаббускорлиги, юксак ўз-ўзини ташкил этиши ва салмоқли ишлаши билан ажралиб туради. Ўз навбатида, И. А. Зимняя фикрларнинг чуқурлиги, ғайриоддий саволлар ва ечимлар, интеллектуал ташаббус каби хусусиятларга эътибор қоратди. Богоявленская Д. тадқиқотида ижодкорлик тадқиқотининг бирлиги «интеллектуал ташаббус» ни кўриб чиқишни таклиф қилади ва муаллифнинг фикрига кўра, ижодий фаолиятнинг барча турлари «интеллектуал фаолият» каби шахснинг қобилияти билан бирлаштирилган. Торранс П. ижодий шах-

сларнинг бундай умумий хусусиятини ривожланиш, доимий ўсиш зарурати сифатида аниқлади.

Педагогикада ижодкорлик таълим жараёни билан боғлиқ равишда таҳлил қилинади ва ҳақиқатни ўрганиш ва ўзгартиришга, янги ўзига хос мавзуларни яратишга онгли, фаол инсон фаолияти сифатида аниқланади ва ўқувчиларни ўқитиш ва тарбиялашнинг энг самарали усуллари излашда, дарсликлар яратишда, билимларни доимо янгилаб, эскирган педагогик қарашлар, қарорларни қайтадан кўриб чиқилишига қаратилган.

Дунаев А. фикрига га кўра, ўқитувчининг ижодкорлиги улар ўртасидаги психологик-педагогик муносабатларнинг ўзига хослигидан келиб чиққан ва талаба шахсини шакллантириш ва ўқитувчининг ижодий педагогик фаолияти даражасини оширишга қаратилган таълим жараёни (ўқитувчи ва талаба) субъектларининг шахсий йўналтирилган ўзаро таъсирини таъминлайди. Муаллифнинг фикрича, ўқитувчи ижодининг асосий мезони ўқувчи шахсини шакллантиришнинг ижобий динамикасини таъминлаш ва ўқитувчининг ўз фаолияти самарадорлигини оширишдир.

Алексеев Н. А. ўқитувчининг ижодий шахсини илмий ва педагогик фикрлаш ва ижодий тасаввурларнинг комбинациясида намоён бўладиган ижодкорлик, интеллектуал фаолиятга эътибор қаратадиган касбий ишда ижодкорликни англаш билан ажралиб турадиган шахс сифатида белгилайди.

Юқорида таъкидланганидек, «ижод» атамаси сўнгги пайтларда илмий адабиётларда кенг қўлланилиб, фаол қўлланилаётган «ижодий қобилиятлар» иборасининг ўринни деярли эгаллаган. Бу тушунчалар синоним сифатида қабул қилинади, шунинг учун янги атамани жорий этишнинг мақсадга мувофиқлиги ҳақида шубҳа бор. Бироқ, объектив равишда, ижодкорликни муайян ижодий қобилият ёки тўплам сифатида эмас, балки яратиш қобилияти сифатида аниқлаш тавсия этилади. Бу тушунчалар, гарчи жуда яқин бўлса-да, айрим муаллифларга кўра бир хил эмас.

Ижодни ўрганиш асосчиси Гилфорд Д. муаммони ҳал қилишнинг самарадорлиги интеллектуал тестлар билан ўлчанадиган мавжуд билим ва кўникмаларга эмас, аммо муаммони ҳал қилиш учун тақдим этилган маълумотлардан турли йўللار билан ва тез суръатларда фойдаланиш қобилиятига эга бўлишга боғлиқлигини исботлади. Бу хусусият креативлилик деб аталган.

Гилфорд Д. ва Торранс Е. белгиланган ижодий фикрлаш тавсифловчи 16 интеллектуал қобилиятни ажратиб кўрсатди. Улар орасида:

- тезлик (маълум вақт оралиғида содир бўладиган ғоялар сони);
- мослашувчанлик (бир ғоядан иккинчи ғояга ўтиш қобилияти);

- ўзига хослик (умумий қабул қилинганларидан фарқ қиладиган ғояларни ишлаб чиқариш қобилияти);
- қизиқувчанлик (бошқаларга қизиқиш уйғотмайдиган муаммоларга сезгирликнинг ортиши);
- мотивциядан реакциянинг мантикий мустақиллиги

Бундан ташқари, Гилфорд Д. бу қобилиятларни «дивергент фикрлаш», яъни турли йўналишларда юзага келадиган ва муаммони ҳал қилиш йўллари ўзгартиришга имкон берадиган, қутилмаган ҳулосалар ва натижаларга олиб келадиган фикрлаш тури концепциясида бирлаштиради. Конвергент фикрлаш муаммоларни ҳал қилишнинг барча мавжуд йўллари таҳлил қилишга қаратилган бўлиб, улардан фақат биттасини тўғри танлашга қаратилган. Конвергент фикрлаш муаммонинг олдиндан маълум бўлган ечимига қаратилади, дивергент фикрлаш муаммо ҳали аниқланмаган бўлса, уни ҳал қилиш учун олдиндан таклиф қилинган, белгиланган йўл бўлмаса, намоён бўлади. Конвергент фикрлаш ақли, дивергент фикрлаш креативликни аниқлайди.

Тадқиқотчи Булда А. ақл-заковат ва креативликни муҳим ролга эга бўлган инсон қобилияти сифатида кўриб чиқяпти ва ушбу позициядан келиб чиқиб, креативликни ақл-заковатга нисбатан редуцив ҳолат корсатувчиси деб ҳисоблайди. Ушбу ҳолатда ижодкорлик ақл-заковатдан келиб чиқадиган ҳодисадир, аммо ягона қобилият эмас. Шунинг учун юксак ақл-заковат юксак ижодкор қобилиятларни юзага келтиради, даражаси паст ақл-заковат билан эса ижодкор намоён қилиш қийин бўлади. Ермолаева Л. фикрига кўра, креативликни алоҳида махсус қобилият сифатида ажратишнинг ҳеч зарурати йўқ. Фаолиятнинг ҳар қандай қобилияти (илмий, ижодий) биринчи навбатда умумий ақл-заковатнинг баланд даражаси ёрдамида юзага келади.

Богоявленская Д. шунингдек, ақл ва ижодкорликни икки хил умумий қобилият сифатида талқин қилди, у уларнинг мавжудлигини ахборотни қайта ишлаш жараёнлари билан боғлади. Ижодкорлик инсон учун мавжуд бўлган ахборотни ўзгартириш ва дунёнинг чексиз кўп янги моделларини яратиш учун масъулдир. Ақл-заковат эса бу маълумотларни реал амалиётда қўллаш ва атрофимиздаги дунёга мослаштириш учун ҳизмат қиладди.

Лубард Т., Муширу К., Торжан С., Зенасни Ф. томонидан ижодкорлик ва ақли мукамал ўрганиш ўтказилди, улар мураккаб руҳий муаммоларни ҳал қилиш натижаси ижодкорлик билан боғлиқлигини ва ечимнинг тўғрилиги умумий ақл даражаси билан ижобий боғлиқлигини аниқлади. Шунинг учун ижодкорлик ва умумий ақл-идрок ақлий муаммони ҳал қилиш жара-

ёнини белгилайдиган қобилиятдир, лекин улар турли босқичларда ҳар хил вазифаларни бажаради.

Олий таълимнинг муваффақиятини башорат қилишда кўпгина тадқиқотчилар ақл ва ижоддан мустақил равишда ўрганиш учун умумий қобилият сифатида ўрганиш қобилияти мавжуд деган хулосага келишди. Маълумки, ижод ва университет ўзлаштиришининг ўзаро боғлиқлиги жуда кичик бўлиб, эмпирик тадқиқотларга кўра «идеал аълочи талаба» ва «ижодкор шахс»нинг шахсий сифатлари ҳар хил деб аталган. Умумий ақл-заковат ва университет муваффақияти даражаси ўртасидаги корреляциялар катта тафовутга эга ва ақл-заковат танланган намунанинг хусусиятлари ва бошқаларни ташхислаш методологиясига боғлиқ. Шундай қилиб, тадқиқотларда олинган ижодкорлик ва ақлнинг корреляцион қийматлари диагностик жараёнига боғлиқ.

Демак, ижод ташхиси вақтида унинг мезонлари кўринишларидан хабардор бўлиш лозим: тест жараёнида кретивликни намоён этиш индивид шахснинг креативлигини кўрсатади, аммо тескариси нотўғри. Диагностика жараёнида инсон хулқ-атворини тартибга солиш даражаси бўйича тестларни жойлаштирадик, қарама - қарши қутбларда турадиган бир томондан, юқори тезликдаги интеллект тестлари, иккинчи томондан эса креативлик учун ўйин усуллари.

Бироқ, психологларнинг фикрича, ижод инсон ақлининг кучи бўлиб, янги боғланишларни ўзгартириш ва яратиш орқали янги мазмун яратади ва уни фикрлаш жараёнида ғояларнинг умумий қабул қилинган, одатий тартибини йўқ қилиш қобилияти деб белгилаган. Торранс Е. ижодкорлик умумий ақл, шахсий хусусиятлар ва самарали фикрлаш қобилиятига асосланган махсус эмас, балки умумий қобилиятдир.

Ҳозирги кунда кўпгина тадқиқотчилар ижодкорликни қуйидаги асосий жиҳатларда кўриб чиқмоқдалар:

- жараён сифатида;
- маҳсулот сифатида;
- шахс сифатида (аслида шахснинг ижодий қобилиятлари);
- муҳит сифатида (соҳа, тузилма, ижтимоий контекст, ижод маҳсулига қўйиладиган талабларни шакллантириш);
- ҳал қилинадиган муаммо сифатида.

Психологлар ижод моҳияти ҳақида қуйидаги умумлашмаларни амалга оширганлар:

- ижодкорлик-бу янги ёндашувлар ва янги маҳсулотларга бўлган эҳтиёжга мос равишда жавоб бериш қобилияти ва жараённинг ўзи онгли

- ва онгсиз бўлиши мумкин бўлса-да, мавжуд бўлган янги нарсалардан хабардор бўлиш имконини беради;
- янги ижодий маҳсулот яратиш, аввало, ижодкор шахси ва унинг ички мотивацияси кучига боғлиқ;
- ижодий жараён, маҳсулот ва шахснинг ўзига хос хусусиятлари уларнинг ўзига хослиги, мустақиллиги, ҳақиқийлиги, вазифага етарлилиги ва зарур деб аташ мумкин бўлган бошқа эстетик, экологик, оптимал шакли, ҳозирги вақтда тўғри ва оригинал бўлган хусусият
- ижодий маҳсулотлар табиатда жуда кўп турли хил бўлиши мумкин: математикада масаланинг янги ечими, кимёвий жараённинг кашф этилиши, мусиқа, расм ёки шеърлар яратиш, ижтимоий муаммоларнинг ноёб ечими ва бошқалар.

Акмеология нуқтаи назаридан, ижодкорлик кўплаб шахсларга хос бўлган жараён ва шахснинг интеллектуал ва шахсий хусусиятлари мажмуаси сифатида тавсифланади, бу муаммоларни мустақил тарғиб қилиш, кўплаб оригинал ғояларни яратиш ва уларни ноанъанавий ҳал қилишга ёрдам беради.

Голованова А. ижодни ўрганишга бўлган турли ёндашувларни таҳлил қилгач, ижодни икки асосий жиҳат - процессуал ва шахсий жиҳатдан ўрганилишини умумлаштирди. Ижодкорликни процессуал аспектда ўрганиш субъектнинг ижод предметини, умуман объектив воқеликни ўзгартириш хусусиятлари ҳамда бундай ўзгариш босқичлари ва натижаларини ўз ичига олади.

Ўз навбатида, аксарият муаллифларнинг фикрига кўра, педагогик жараён шароитида ижодкорлик олий ўқув юртларининг инновацион фаолияти билан узвий боғлиқ бўлиб, у ўқув жараёни ва иқтисодиётни модернизациялаш, унинг моддий-техник салоҳиятини тизимли янгилаш ва университет самарадорлигини оширишнинг асосий омилларидан бири ҳисобланади.

Олий таълим муассасаларида инновацион фаолият бугунги кунда асосий фаолият турларидан бирининг мақомини олади (ўқув ва илмий билан бирга) ва университет ривожланишининг зарурий шарт ҳисобланади. Инновацион фаолият, аввало, шахс ўз-ўзини ривожлантиришнинг сифат босқичи бўлиб, ўз-ўзини тарбиялаш, ўз-ўзини акс эттириш натижасида вужудга келган ўқув жараёни субъектларининг ўз-ўзини долзарблаштириш жараёнидир. Шунинг учун таълим-тарбия муҳитида ўз-ўзини ташкил этиш жараёнлари айниқса инновацион фаолиятни амалга оширувчи таълим муассасаларига хосдир, ва бу барқарор тузилмалар (ижодий гуруҳлар, уюшмалар) нинг пайдо бўлиши ва аввалги ижтимоий тажрибадан қатъий назар «шахсий-янги»

яратишга қодир бўлган ижодкор шахсларнинг пайдо бўлиши мумкин. Шу билан бирга таълимни ахборотлаштириш таълим муассасалари инновацион жараёнларининг ажралмас қисмидир. Унинг негизида ахборотлаштириш бу ҳолда ахборот маҳсулотлари, воситалари ва технологияларини ўқитиш ва таълимга жорий этиш асосида педагогик жараёнларни ўзгартиришнинг чора-тадбирлари мажмуидир. Таълимни ахборотлаштиришнинг назарий асослари аввало информатика, сўнгра кибернетика, тизимлар назарияси ва дидактикадир. Таълимни ахборотлаштириш дидактик жараённинг муҳим томонларининг ўзгаришига олиб келади ва педагогик фаолият сифати ўзгаради. Ўқиётганлар кўп миқдорда турли ахборотлар билан ишлаши, уни интеграллаши, қайта ишлаш, модел жараёнларини автоматлаштириш ва муаммоларни ҳал қилиш, ўқув фаолиятида мустақил бўлиши ва яна кўп имкониятларга эга бўлиши мумкин. Ўқитувчи ҳам мунтазам операциялардан овоз бўлиб, ўқиётганларга ташхис қўйиш, тренинглар ва тренингларнинг ривожланиш динамикасини кузатиш имкониятини олади. Шу билан бирга кўп сонли тадқиқотлар натижалари шуни кўрсатадики, айрим ўқитувчилар таълимнинг анъанавий шаклидан таълимда ахборот технологияларидан фойдаланишга ўтишга тайёр эмаслар. Электрон технология ҳали ҳам асосан таълимнинг ёрдамчи воситаси сифатида ишлатилади.

Шундай қилиб, илмий адабиётлар таҳлили шуни кўрсатадики, креативлик моҳияти ва тушунчасининг таърифида ноаниқлик йўқ. Турли фикрларга қарамасдан, деярли барча таърифларда ижодкорлик янги нарсаларни яратиш билан боғлиқ (шахс ва жамият учун). Аксарият муаллифлар креативликни инсоннинг ижтимоий аҳамиятга эга бўлган янги, оригинал маҳсулот яратиш учун оптимал имкониятлардан фойдаланиб, муаммони идрок этиш қобилияти деб тушунадилар. Ўз навбатида ижод атамаси воқеликнинг муайян ҳодисаларини қайта яратиш ва ўзгартиришга қаратилган онгли фаол инсон фаолияти сифатида талқин этилади. Бироқ, асосий психологик ёндашувларга кўра, креативлик ва ижодкорлик ажратилмаслиги керак. Ильин Е. фикрига кўра, бу илмий ёндашувларда чалкашлик ва ноаниқ таърифларни яратади ва уларга, албатта, йўл қўймаслик керак. Шунинг учун ҳам ҳаётда ижод ва креативлик ажралиб чиқиши мумкинлигига қарамай, фанда бу тушунчалар бир хил бўлиши керак.

Адабиётлар:

1. Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси тўғрисида. – Т.: 2017 йил 7 февраль, ПФ-4947– сонли Фармони
2. Ўзбекистон Республикаси Олий таълим тизимини 2030 йилгача ривожлантириш концепцияси. 2019 йил 8 октябр

3. Колосей Н.С. Использование облачных технологий в образовательном процессе-условие для совместной работы педагогов и учащихся / Н.С.Колосей– Режим доступа: <http://academy.edu.by/files/do%20ikspress/Kolosey.pdf%20>

4. Ткаченко В. Облачные вычисления (Cloud computing) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: www.lessons-tva.info/archive/nov031.html

5. Королева А.С. Инновационные технологий современного офиса (Облачные вычисления): учеб. пособие. “Высшая школа экономики”, Санкт-Петербург, 2012. -88с.

6. Ваганова О.И., Дворникова Е.И., Кутепов М.М., Лунева Ю.Б., Трутанова А.В. Возможности облачных технологий в электронном обучении// Международный журнал прикладных и фундаментальных исследований. – 2017. – № 6-2. – С. 183-187.

7. Дуккардт А.Н., Саенко Д.С., Е.А.Слепцова Е.А. Облачные технологии в образовании // Журнал “Открытое образование” 2014. - №3 – С. 28-36.

РЕЗЮМЕ

Ушбу мақола олий таълим муассасаларида бўлажак ўқитувчиларни замонавий билимга эга бўлганлар сифатида тайёрлаш ва қайта тайёрлаш жараёнида уларнинг креатив ва ижодкорлик салоҳиятини шакллантиришга бағишланган. Шунингдек, тадқиқотларда олинган ижодкорлик ва ақлинг корреляцион қийматлари диагностик жараёнига боғлиқ масалалари баён этилган.

РЕЗЮМЕ

Данная статья посвящена формированию креативного и творческого потенциала будущих преподавателей высших учебных заведений в процессе их подготовки и переподготовки как людей, обладающих современными знаниями. Также описаны вопросы, связанные с процессом диагностики корреляционных значений креативности и интеллекта, полученных в ходе исследования.

SUMMARY

This article is devoted to the formation of creative and imaginative potential of future teachers in higher education institutions in the process of training and retraining as those with modern knowledge. Furthermore, issues related to the diagnostic process of the correlational values of creativity and intelligence obtained in the research are described.